

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
INNOVATIVE LEADERSHIP IN THE 21ST CENTURY OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS, KHON KAEN PROVINCE

¹สุภาววรรณ พันธัง และ ²ยุทธศาสตร์ กงเพชร

¹Suphawan Pantang and ²Yutthasat Kongpetch

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย

¹Northeastern University, Thailand

¹oum210440@gmail.com, ²yutthasat.kog@neu.ac.th

Received: July 22, 2024; **Revised :**November 16, 2024; **Accepted :**December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านความเสี่ยงเชิงนวัตกรรมและด้านสร้างทีมงานเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The research on innovative leadership in the 21st century of school administrators under local administrative organization, Khon Kaen province aimed to 1) study innovative leadership in the 21st century of school administrators in secondary schools under local administrative organization, Khon Kaen province, and 2) compare innovative leadership in the 21st century of school administrators under local administrative organization, Khon Kaen province, classified by status, position, and size of school. The research results were found that: 1) Innovative leadership in the 21st century of school administrators under local administrative organization, Khon Kaen province, in overall, was rated at a high level, when considering each aspect, it was found that innovative personality, innovative vision, innovative thinking, innovative risk, and innovative team-building were rated at a high level. 2) Innovative leadership in the 21st century of school administrators under local administrative organization, Khon Kaen province, classified by position, in overall and each aspect, was found that there was statistically non-significant difference. 3) Innovative leadership in the 21st century of school administrators under local administrative organization, Khon Kaen province, classified by size of school, in overall and each aspect, was found that there was statistically significant difference at .05 level.

Keywords: Innovative Leadership, School Administrators, Local Administrative Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมความเป็นอยู่ ท่ามกลางแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 แนวโน้มประชากรที่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ แนวโน้มทางภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น คือการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อ ทำให้ประเทศไทยปรับเปลี่ยนนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลก(ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์,2564 น. 53) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกเนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษารวมถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยหรือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลคือ ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 เป็นการพัฒนาประเทศโดยนโยบายเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562, น. 11) ดังแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ที่กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ สร้าง และพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมให้กับประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 9) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ.2562-2565 ที่กำหนดยุทธศาสตร์มุ่งผลักดันประเทศไทยให้ไปสู่ประเทศนวัตกรรมเป็นประเทศที่พร้อมเติบโต และสามารถสร้างนวัตกรรมอันนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนประเทศ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564, น. 14) จากการที่รัฐบาลประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศแบบไทยแลนด์ 4.0 ขึ้นมา ทำให้เกิดกระแสการตื่นตัวกับค่านวัตกรรม(สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562, น. 17) ไม่เว้นแม้แต่ในระบบการศึกษา ทำให้เกิดนโยบายการศึกษา 4.0 การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาผลงาน ผลผลิต และนวัตกรรมจากการเรียนรู้ การศึกษา 4.0 เป็นยุคสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้(จิตติมา วรณศรี, 2563, น. 2)

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ ดังนั้นการศึกษาจึงมีการปฏิรูปให้เป็น

การศึกษา 4.0 โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ตามทิศทางการยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 150) นวัตกรรมเป็นการนำเอาแนวคิด หรือความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การทำให้เกิดผลผลิต หรือวิธีการทำงานที่เป็นประโยชน์ที่ดีขึ้นกว่าเดิมไม่ว่าจะเป็นการคิดค้น และพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ หรือวิธีการทำงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นวัตกรรมไม่ใช่เพียงแค่การทำให้แตกต่างไปจากเดิมเท่านั้น แต่หมายถึงสิ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบในด้านบวกแก่องค์กร และสังคม การคิดสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียวไม่ก่อให้เกิดนวัตกรรมภายในองค์กรได้แต่ต้องมีการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561, น. 417)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน การปรับเปลี่ยนหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนเพื่อก้าวสู่วิถีแห่งยุคสมัยใหม่ เพื่อให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาคนให้ดี เก่งมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาทักษะขั้นสูงสู่การเป็นนวัตกรรมเพื่อคิดค้นนวัตกรรม (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2564, น. 2)

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งทางปฏิบัติ และวัฒนธรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแทนของแนวคิด และวิธีปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา (Sheninger, 2014, p. 6) ความเป็นผู้นำจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการทำงาน หากผู้นำไม่มีภาวะความเป็นผู้นำจะก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกันของคนในองค์กร ฉะนั้นผู้นำจึงต้องมีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำกล่าวคือจะต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถสื่อสารความคิด และแนวคิดให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจร่วมกัน ถ้าเปลี่ยนแปลง ถ้าเสี่ยง และกล้าคิดนอกกรอบอย่างไม่สิ้นสุด (George, 2012, p. 663) ยิ่งการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีนวัตกรรมการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นแนวคิด วิธีการ และรูปแบบใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Othman, & Rahman, 2013, p. 176) ผู้บริหารลักษณะนี้จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคปัจจุบันทั้งหน่วยงาน องค์กร ต้องการเพื่อให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งหากองค์กรใดปราศจากผู้นำเชิงนวัตกรรมองค์กรนั้นมักจะเกิดความล่าช้าในการพัฒนา (Gliddon, 2006, p. 13) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร

สถานศึกษาในยุคปัจจุบันนั้นจะต้องเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรม หรือเป็นแบบอย่างในการสร้างนวัตกรรม (Wooi, 2013, p. 78)

จากแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2563-2565 พบว่า การจัดการศึกษาของจังหวัดขอนแก่นในทุกระดับยังคงมีปัญหาทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน คุณลักษณะและทักษะ อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของจังหวัดขอนแก่นไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ อันเนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรด้านการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแคลนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ทันสมัย (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น, 2563, น. 3) ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3 ปี พ.ศ.2565-2567 ของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จากการวิเคราะห์คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดทักษะพัฒนานวัตกรรม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ครอบคลุมเป้าหมายตามมาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลทำหน้าที่เสมือนผู้กำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จากปัจจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ควรมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมการบริหารใหม่ๆ และนำมาใช้บริหารสถานศึกษา และเป็นไปตามนโยบายต้นสังกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คนและ ครูจำนวน 566 คน รวมทั้งสิ้น 606 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คน และครูจำนวน 566 คน รวมทั้งสิ้น 606 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling technique) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 240 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คนและครูจำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ สาระที่เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามมาตรฐานของลิเคิร์ต (Likert)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในแต่ละด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม	4.17	0.450	มาก
2	ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม	4.18	0.447	มาก
3	ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.19	0.429	มาก
4	ด้านความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	4.17	0.436	มาก
5	ด้านสร้างทีมงานเชิงนวัตกรรม	4.18	0.430	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.18	0.432	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม และด้านสร้างทีมงานเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

2.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อยู่ท่ามกลางบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น มีนโยบายให้สถานศึกษา มีระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย มีการกำกับ ติดตาม ประเมิน และสรุปรายงานผลอย่างเป็นระบบ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ มีงานวิจัยและเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาทั้งภายในประเทศและสังคมโลก ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำต้องมีสิ่งใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารจึงจะมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังที่ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561, น. 130)กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการที่ผู้บริหารมีความสามารถในการรับรู้และใส่ใจรายละเอียดของเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง และเปิดใจรับแนวคิดใหม่ กล้าคิดแตกต่างอย่าง สร้างสรรค์ รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา หรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับของสุรกิจ สุวรรณแกม (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตนตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การปฏิบัติตน ตามหลักพรหมวิหารธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวก และแนวทางการพัฒนา ด้านทักษะต้องมีวิสัยทัศน์ นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร ด้านบุคลิกภาพต้องมีศิลป์ในการทำงานกับคนทุกระดับ ด้านสังคม ต้องเป็นนักประสานงานกับภาคร่วมพัฒนา และด้านบทบาทหน้าที่ต้องเอื้ออำนวยให้ผู้ร่วมงาน เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ดี คอยให้กำลังใจผู้ร่วมงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนก ตามตำแหน่ง

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และตำแหน่งครู พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิภาดา เก็จโกวิท (2563 : 113-114) ได้ศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยเฉพาะด้านการบริหารงานและคิดนวัตกรรมการแก้ปัญหาอยู่เสมอขณะที่ครูมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดเห็นเชิงนวัตกรรม และด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม สูงกว่าความคิดเห็นของครูเล็กน้อยแทบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากสังคมปัจจุบันได้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง ทั้งในด้านการปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิผล ด้านการสนับสนุนการใช้ ICT และสื่อที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ ส่งผลให้ทั้งตัวผู้บริหารเองและครูในสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะรอบด้าน มีความรู้ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาคิดเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดหากลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบต่อ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล เพื่อให้มีคุณลักษณะที่ดี ในการเป็นผู้บริหารและครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของสุจินตนา ตรงประสิทธิ์ (2560 : 19) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่สังคมต้องการ และสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ตลอดจนเป็นแบบอย่างให้กับครูและบุคลากร ในการปฏิบัติงานอย่างมีวิสัยทัศน์ มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงาน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ขนาดใหญ่ แตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ นิลพันธ์นันท์ (2562 : 104-110) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนัยนา ชนาฤทธิ์ (2556 : 114-116) ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำด้านบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ด้านความคิดเชิงนวัตกรรม ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม และด้านสร้างทีมงานเชิงนวัตกรรม มาใช้โดยการกระตุ้นให้ครู และบุคลากรตั้งเป้าหมายการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ.6(10), 455-472.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การจัดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มดี ออกรกราฟิก จำกัด.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์การ: แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำ สำหรับผู้บริหารองค์การ: แนวคิด ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). Innovation for the Future นวัตกรรมเพื่ออนาคต.
กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2563). คู่มือการบริหารความเสี่ยง
ปีงบประมาณ พ.ศ.2563. การประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน
ประจำปีพ.ศ. 2563 ครั้งที่ 2/2556, 13 ธันวาคม 2562. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579.
กรุงเทพฯ: พรึททวาทกรรพพิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน
และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการ
ศึกษา*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่ จำกัด
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น, 2563 แผนพัฒนาการศึกษาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง(พ.ศ. 2566 – 2570)
<https://kknpeo.moe.go.th/wp-content/uploads/2023/05/3777750.pdf>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกิจ สุวรรณแกม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- George. (2012). Innovation for inclusive growth : Towards a theoretical framework
and a research Agenda. Journal of Management Studies. 49(4), 661-683.
- Gliddon, D.G. (2006). Forecasting a Competency Model for Innovation Leaders
Using a modified Delphi Technique. Retrieved April 16, 2024, from
<https://etda.libraries.psu.edu/paper/6994/>
- Othman, A & and Rahman, H.A. 2013. Innovation Leadership: Learning for
Change Management among Malaysia Secondary School Principals.
Word Applied Sciences Journal. 23(2), 167-177.
- Sheninger, E. C. (2014). Digital leadership : changing paradigms for changing
times. United States of America: Corwin

Wooi, T. (2013). Innovation Leadership in education. Retrieved April 18, 2024, from <https://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-ineducation-29983666>. Journey Burlington, NJ: Jones & Bartlett Learning.

